

มุมมองด้านการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตขอนแก่น สู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า

Perspective towards management of Mahachulalongkornrajavidyalaya University

KhonKaen Campus for performance excellence in the next decade

พระวุฒิพงษ์ เพียรภูเษา¹

รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญณี แนนรท²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น 2) วิเคราะห์แนวคิดด้านการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น สู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า และ 3) นำเสนอกรอบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ในทศวรรษหน้า เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจจากนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก จำนวน 100 รูป/คนโดยการสุ่มแบบบังเอิญ และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น จำนวน 5 รูป/คนโดยการเลือกแบบเจาะจงวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าเฉลี่ยความถี่ ร้อยละ ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และสรุปนำเสนอผลเชิงพรรณนาความ ผลการศึกษา พบว่า

1. การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น มุ่งจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของคณะสงฆ์และสังคมในการพัฒนาประเทศ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และพัฒนาด้านคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2. การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นในทศวรรษหน้า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D.=0.88) เมื่อศึกษาหลายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.25$, S.D.=0.69) ด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคม ($\bar{X} = 4.20$, S.D.=0.73) และด้านการวิจัย ($\bar{X} = 3.80$, S.D.=0.87) ด้านคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ($\bar{X} = 3.70$, S.D.=0.92) และ ด้านการผลิตบัณฑิต ($\bar{X} = 3.65$, S.D.=0.96) ตามลำดับ

3. กรอบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นในทศวรรษหน้า ต้องมุ่งเน้นพันธกิจของมหาวิทยาลัยซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาด้านคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการบูรณาการทุกด้านภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้แบบพุทธสู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า

คำสำคัญ: มุมมองด้านการบริหารจัดการ, ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า, มหาวิทยาลัย

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² อาจารย์ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

This research had the following objectives: (1) To study the status of management of Mahachulalongkornrajavidyalaya University (Khon Kaen Campus); (2) To analyze concepts of management of Mahachulalongkornrajavidyalaya University (Khon Kaen Campus) toward excellence in the next decade century; and (3) To propose a framework for management of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Data were drawn from 100 students of Mahachulalongkornrajavidyalaya University (Khon Kaen Campus) at the bachelor's, master's and doctoral level, by accidental sampling. The in-depth interviews were conducted with five University managers. This study had the following findings: (1) Management of the Mahachulalongkornrajavidyalaya University (Khon Kaen Campus) focuses on producing qualified graduates and personnel to meet the needs of the Sangha and society in developing the country. The focus is also on adding to the body of research and knowledge, while enhancing the arts and culture through academic management for the public good and developing students for the 21st century. (2) The level of management of the University is already at a high level (mean score of 4.66, S.D.=0.88). By components the means are 4.25 (S.D.=0.69) for arts and culture, 4.20 (S.D.=0.73) for academic management for society, 3.80 (S.D. = 0.87) for research, 3.70 (S.D. 0.92) for student preparedness for the 21st century, and 3.65 (S.D. = 0.96) for production of successful graduates. (3) The framework for management by the University in the 21st century includes a review of the mission of the University to see what areas need strengthening to improve student preparedness. There will be a need to integrate all fields of study so that they achieve the same standard of quality and are up to the national qualifications and ideals. This will enable this Buddhist institution of higher education to be in step with the developments of this new century.

Keywords: Perspective towards management, performance excellence in the next decade, university

บทนำ

มหาวิทยาลัยนับได้ว่าเป็นสถาบันที่มีบทบาทสูงสุด ในการเสริมสร้างคุณภาพของบุคลากรทุกระดับของประเทศ จำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ และเป็นแหล่งสร้างองค์ความรู้ของประเทศด้านต่าง ๆ ในอนาคตอีกไม่กี่ปีข้างหน้าจะเกิดเป็นความมั่งคั่งมั่นคง หรือการล่มสลายหายหน้าขึ้นอยู่กับวิถีคิด การวางแผนกลยุทธ์ และการจัดการในช่วงเวลานับต่อจากนี้ไป (รอฮีม ปรามาส, 2549) นอกจากนี้จะเป็นแรงรวมความรู้ทางวิชาการแล้ว ยังเป็นสถาบันที่เริ่มต้นของความคิดสร้างสรรค์และการต่อยอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้กว้างขวางออกไปเพราะสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่สร้างและพัฒนาบุคลากรคุณภาพ เพื่อให้มีโอกาส

ความรู้ความสามารถมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและสังคมส่วนรวมไปจนถึงประเทศชาติบ้านเมือง เกียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541)

เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพราะเป็นแหล่งที่รวมและผลิตกำลังคนที่มีความสามารถในระดับสูงทุกสาขา ซึ่งกำลังคนเหล่านี้เองที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาชาติ อารยประเทศ (สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, 2550) สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องเคลื่อนไหวอย่างมีแผนหรือทิศทางอย่างชัดเจนเพราะบริบทต่าง ๆ ล้วนส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมเหมือนแรงกดดันที่หนักอึ้งให้ต้องเปลี่ยนแปลงตัวเอง สิปพนนท์ เกตุทัต (2548) กล่าวว่าแรงกดดันที่ทำให้

มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาต้องแข่งขันหรือเปลี่ยนแปลง มาจาก 1) โลกาภิวัตน์ ซึ่งมีการเปิดการค้าเสรี กลไกตลาด 2) สถาบันวิชาการวิชาชีพมีอยู่จำนวนมากจำเป็นต้องมีการแข่งขัน 3) เครือข่ายประชาสังคมวิถีชีวิต วัฒนธรรม ที่เปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับพิณสุตา สิริรังศรี (2552) ซึ่งให้ความเห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในสังคมโลก ที่อยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการแข่งขันบนพื้นฐานของความรู้เช่นเดียวกัน จึงมีความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ควบคู่กับการดำรงอยู่บนวิถีชีวิตของความเป็นไทย ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่สืบทอดกันมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการศึกษามีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้น รัฐบาลแต่ละสมัยจึงตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาที่เป็นธงนำในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน จากสภาวะการแข่งขันที่สูงในปัจจุบันผู้บริหารของมหาวิทยาลัยจึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างความมั่นใจในทิศทางขององค์กรที่มุ่งสู่ความสำเร็จ ซึ่งแม้ว่าพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยจะเป็นด้านการเรียนการสอนและการวิจัยก็ตาม แต่ในการดำเนินการจะรวมถึงด้านอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น ด้านการบริการและความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น

นับตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2490 จนถึงปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้พัฒนามาโดยลำดับทั้งในด้านการบริหาร การจัดการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้ขยายไปยังจังหวัดอื่น ๆ ที่มีความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ อาคาร และสถานที่ และเมื่อปี พ.ศ. 2528 พระราชสารเวที (สมณศักดิ์ในขณะนั้น) เจ้าอาวาสวัดธาตุ (พระอารามหลวง) และรองเจ้าคณะภาค 9 ในสมัยนั้น มีความดำริให้จัดตั้งมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ วิทยาเขตขอนแก่น เพื่อเป็นสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร ในจังหวัดขอนแก่น ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9 และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยความสนับสนุนของเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร)

นายกสภามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและพระเถรานุเถระทุกระดับในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น เมื่อทุกอย่างมีความพร้อมจึงเสนอเรื่องขออนุมัติการจัดตั้งไปยังมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้อนุมัติให้จัดตั้งวิทยาเขตขอนแก่นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2528 โดยใช้ชื่อเป็นทางการว่า มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ วิทยาเขตขอนแก่น (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, 2559)

การมองผู้บริหารจัดการยุคใหม่ที่ดีนั้นจะต้องมีความคิดริเริ่ม เปิดกว้างพร้อมจะรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น เป็นคนทันสมัย มีเหตุผล รวมทั้งเข้าใจสถานการณ์โลกทั้งปัจจุบันและอนาคต ตามทันกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วอยู่เสมอ นอกจากนี้มีวิสัยทัศน์แล้วผู้นำหรือผู้บริหารต้องเข้าใจถึงลักษณะของวิสัยทัศน์ที่ดีคือ 1) ต้องมองหลายมิติ 2) ต้องมีการวางแผนล่วงหน้า 3) ต้องบรรลุเป้าหมายได้ 4) ต้องเป็นสิ่งท้าทายและเป็นสิ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องการ 5) ต้องคุ้มค่าและ 6) ต้องมียุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่อนาคตพิเศษ วงศ์เกียรติขจร (2553) จากความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น สู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า จึงเป็นประเด็นที่ควรได้รับการศึกษาวิจัย เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ในการบริหาร การจัดการ การพัฒนา การปรับปรุงการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นสู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า

3. เพื่อนำเสนอกรอบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นในทศวรรษหน้า

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสอบถามข้อมูล แบ่งออกเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก จำนวน 100 รูป/คน

1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น จำนวน 5 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้สอบถามและกรอบการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่า 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง 2 หมายถึง ระดับน้อย และ 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษามีวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลทุติยภูมิทำการวิเคราะห์เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสำรวจกลุ่มเป้าหมายซึ่งได้แก่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับนโยบายการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า จำนวน 5 รูป/คน

3.3 ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยการแจกแบบสอบถาม นิสิตที่กำลัง

ศึกษาอยู่ในระดับ ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก จำนวน 100 รูป/คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสำรวจวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) สรุปประมวลผลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น มุ่งจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม ตามปณิธานของมหาวิทยาลัยที่ว่า ศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ โดยมีวิสัยทัศน์คือ จัดการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภูมิภาคอินโดจีน ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ส่งเสริมพัฒนาด้านคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) จัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของคณะสงฆ์และสังคมในการพัฒนาประเทศ 2) วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้สามารถนำไปใช้ในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเอง และการแข่งขันในระดับนานาชาติ มีสถาบันพันธมิตร เป็นหน่วยงานภายในทำหน้าที่สนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนาพุทธนวัตกรรม 3) ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์รวมของชุมชน และแบบอย่างที่ดีของสังคม มีหน่วยงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ หอพุทธศิลป์ มจร.ขอนแก่น และคณะโป่งกลางพุทธศาสตร์อีสานศิลป์ 4) ให้บริการวิชาการแก่สังคม ให้คำปรึกษาแนะนำด้านศาสนาและการพัฒนาสังคม รวมทั้งการฝึกอบรมและการพัฒนาจริยธรรม อันจะก่อให้เกิดสังคมที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภูมิภาคและประเทศชาติ 5) พัฒนาด้านคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา

จัดบริหารการเรียนรู้ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง ส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวในสังคม พัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ พัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร และส่งเสริมความสามารถในการประสานงานกับผู้อื่นได้

2. วิเคราะห์แนวคิดด้านการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นในทศวรรษหน้า

เมื่อพิจารณาแนวคิดด้านการบริหารจัดการในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน พบว่า การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น มีความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, $S.D.=0.88$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สามอันดับแรกอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการดำเนินงานศิลปะและวัฒนธรรม ($\bar{X}=4.25$, $S.D.=0.66$) ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ($\bar{X}=4.20$, $S.D.=0.73$) และด้านการวิจัย ($\bar{X}=3.80$, $S.D.=0.87$) ตามลำดับ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นทั้ง 5 ด้าน เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้านั้นมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ซึ่งอาจจะเน้นหนักไปในด้านการดำเนินงานศิลปะและวัฒนธรรมซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นควบคู่กันไปด้วย รวมถึงการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมนิสิตในด้านบำเพ็ญประโยชน์และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การประกวดแข่งขันบรรยายธรรมะ ตอบปัญหาธรรมะ การสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ การประกวดมารยาทไทย เป็นต้น ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม โดยส่งเสริมให้เกิดการนำพุทธศาสน์ลงสู่สังคมในรูปแบบโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนให้นิสิตเข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน การจัดบรรพชาและอุปสมบทเยาวชนภาคฤดูร้อน การจัดค่ายอบรมศีลธรรมแก่เด็กและเยาวชน เป็นต้น และด้านการวิจัยที่มุ่งส่งเสริมความเป็นเลิศด้านการวิจัยทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติรวมถึงการส่งเสริมพุทธนวัตกรรมให้งานวิจัยมีคุณค่าเพื่อสนองต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (รายละเอียดดังแสดงในตาราง) ได้กล่าวเน้นเรื่องของการเรียนการสอน

ทางด้านภาษาต่างประเทศที่หลากหลาย ซึ่งปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้มีการจัดตั้งเป็นศูนย์ภาษาอาเซียนขึ้นโดยมีการเรียนการสอนทั้งหมด 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาเวียดนาม ภาษาจีน ภาษาเขมร และภาษาลาว โดยมีความร่วมมือกับกงสุลจีนประจำจังหวัดขอนแก่น กงสุลเวียดนามประจำจังหวัดขอนแก่น และกงสุลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวประจำจังหวัดขอนแก่น ให้การสนับสนุนโดยการส่งวิทยากรมาสอน ส่วนการมุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อให้มีงานทำตรงกับกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนมากยิ่งขึ้นมีการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยได้ความร่วมมือด้านทรัพยากรบุคคลเป็นหลัก

ส่วนด้านการวิจัยที่มีผลการสำรวจอยู่ในระดับมากอาจเป็นผลมาจากการที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น มีการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 และระดับนานาชาติครั้งที่ 2 ในหัวข้อพุทธนวัตกรรมเพื่อพัฒนาประเทศไทย (Buddhist Innovation for Developing Thailand) โดยได้รับความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้านได้นำเสนอบทความทางวิชาการ และบทความด้านศิลปวัฒนธรรมมาเผยแพร่ว่ามีจุดเด่นอย่างไร

ในประเด็นด้านการดำเนินงานศิลปะและวัฒนธรรม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นที่ได้มุ่งเน้นด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมให้นิสิตได้ทำกิจกรรมในรูปแบบของการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย ซึ่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นได้ถือเอางานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและเผยแผ่ศาสนาเป็นหัวใจสำคัญ ซึ่งมีการขยายผลไปยังประเทศกลุ่มอาเซียนด้วย

เมื่อพิจารณาแนวคิดด้านการบริหารจัดการในด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมซึ่งพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้มีการส่งเสริมพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยส่งให้ไปอยู่ตาม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น สู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า

ที่	การบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	ด้านการผลิตบัณฑิต	3.65	0.96	มาก
2	ด้านการวิจัย	3.80	0.87	มาก
3	ด้านการทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรม	4.25	0.69	มาก
4	ด้านการให้บริการทาง วิชาการแก่สังคม	4.20	0.73	มาก
5	ด้านคุณลักษณะของ ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	3.70	0.92	มาก
	รวม	4.66	0.88	มากที่สุด

หมู่บ้าน หรือโรงเรียนต่าง ๆ ในชนบทซึ่งเป็นการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ในส่วนของพระนิสิตต่างประเทศ มหาวิทยาลัยได้ส่งให้ไปอยู่ประเทศของตนในช่วงของการปฏิบัติศาสนกิจหนึ่งปี เพื่อต้องการให้ไปทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศของตน เพราะเป็นคนในท้องถิ่น ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น พบว่าประเทศเพื่อนบ้านมีความพอใจโครงการดังกล่าวอย่างมาก เพราะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี นอกจากนี้พระนิสิตต่างชาติยังสามารถสอนภาษาอาเซียนให้แก่โรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาได้อีกด้วย และลำดับที่สามคือการมุ่งประเด็นให้บริการทางวิชาการในรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและคณาจารย์ พบว่าในด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ถือว่าเป็นอัตลักษณ์พิเศษของมหาวิทยาลัย โดยกำหนดให้นิสิตที่เป็นคฤหัสถ์ต้องมีการให้บริการสังคมอย่างน้อย 200 ชั่วโมง ซึ่งนิสิตจะต้องทำต่อเนื่องทุกปีในทุก ๆ ภาคการศึกษา เป็นการปลูกฝังให้นิสิตได้มีบทบาทในเรื่องของการให้บริการแก่สังคมนำเอาความรู้ทาง

พระพุทธศาสนา มาพัฒนาสังคม โดยใช้ศาสตร์สมัยใหม่เป็นหลักของการบูรณาการ นอกจากนี้ยังมีสถานีวิจัยของมหาวิทยาลัยซึ่งมีถึง 3 เครือข่าย เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยผ่านวิทยุ มีรายการสอนธรรมะในรูปแบบการจัดรายการสดของอาจารย์จากมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะรายการออนซอนอีสานที่มีผู้ฟังเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังเป็นสื่อที่สามารถประชาสัมพันธ์กิจกรรมของมหาวิทยาลัยได้

เมื่อพิจารณาแนวคิดด้านการบริหารจัดการในด้านคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งพบว่ายู่ในระดับในประเด็นนี้ในทางปฏิบัติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น ได้มีการส่งเสริมให้นิสิตพร้อมในการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น พบว่า มหาวิทยาลัยมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นิสิตมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะ

แห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ในขณะเดียวกันยังมุ่งเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจุดเด่นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คือ เมื่อเรียนสายไหนก็แล้วแต่จะต้องเรียนศาสตร์ทางพระพุทธศาสนา ภาษาบาลี รวมถึงการปฏิบัติศาสนกิจหนึ่งปี ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา การจัดบริบทการเรียนรู้ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง การส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวในสังคม การพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านการสื่อสาร และการส่งเสริมความสามารถในการประสานงานกับผู้อื่น จึงเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยได้เตรียมความพร้อมให้กับนิสิตเพื่อมุ่งให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น ก้าวสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษหน้า

3. กรอบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ในศตวรรษหน้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้สามารถประมวลกรอบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่จะนำไปสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษหน้า ดังนี้

1) การผลิตบัณฑิต โดยจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีคุณธรรม และจริยธรรม สร้างและบริหารหลักสูตร หล่อหลอมให้นิสิตเป็นบัณฑิตตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีการขยายการศึกษาระดับปริญญาโทปริญญาเอกมากขึ้นรวมถึงขยายการศึกษาสู่ระดับนานาชาติ

2) การวิจัยเพื่อนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการหรือการประยุกต์ใช้ มีการนำเอางานวิจัยทางพระพุทธศาสนาไปใช้ประโยชน์ได้อย่างจริงจัง เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable

Development Goals –SDGs) โดยทำให้พระพุทธศาสนาเป็นฐานของ ทุก ๆ เรื่องเพื่อเป็นพุทธนวัตกรรม”

3) การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมไทยนอกจากนี้ยังเชื่อมโยงไปสู่อาเซียนได้ มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในระดับนานาชาติ โดยมีการจัดประเพณี 12 เดือน โดยเชื่อมโยงกับประเทศลุ่มแม่น้ำโขง นอกจากนี้ยังมีวงโปงลางพุทธศาสตร์อีสานศิลป์มีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและมีการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมเชิงพุทธ

4) การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม มีการจัดทำโครงการตามแผนเพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งในศตวรรษหน้าหลักสูตรจะต้องมีศักยภาพและบทบาทสำคัญในการให้บริการทางวิชาการ และต้องเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายความร่วมมือโดยเฉพาะกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้อุดมการณ์ของพระพุทธศาสนาเป็นตัวขับเคลื่อน โดยใช้หลักการ “ปลูกสร้างศรัทธา มุ่งหาเครือข่าย ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ”

5) การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการบูรณาการทั้งด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และการให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยจัดขึ้นภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education-TQF) ทั้ง 5 ด้านคือ คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความรับผิดชอบ การมีมนุษยสัมพันธ์ภาษา กับคอมพิวเตอร์ รวมถึงคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเชื่อมโยงกับนวัตกรรม 9 ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของบุคลากร และนิสิตของมหาวิทยาลัย 9 อย่างที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในฐานะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบพุทธซึ่งมีความมุ่งมั่นพัฒนาให้เกิดขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น มีการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษหน้าตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับ

มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพันธกิจด้านการทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการวิจัย ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นได้มุ่งเน้นนั้น ถือเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญ ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ เนื่องจากจะต้องรับภาระหน้าที่การ เผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นงานด้านวัฒนธรรมและการ บริการสังคม รวมถึงการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาสังคม นอกเหนือจากภาระ งานด้านการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตและการวิจัย ซึ่งผล การศึกษาจะเห็นว่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นได้มุ่งเน้นการบริหาร จัดการตามพันธกิจ ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารที่เป็นเลิศใน ทศวรรษหน้า โดยแสดงให้เห็นถึงการมุ่งพัฒนาคุณภาพ องค์กรสู่ความเป็นเลิศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสนอง จำนิล (2553) ที่ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบและยุทธศาสตร์ในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ มหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย ประกอบด้วย ความ ตระหนักในหน้าที่ หลักการเผยแผ่ศาสนาอย่างกว้างไกล การดำเนินงานด้านการเผยแผ่อย่างต่อเนื่อง สงเคราะห์ ประชาชนทุกระดับ ความเป็นประโยชน์ต่อชีวิตชาตินี้ แสวงหาและสร้างกัลยาณมิตร แนวทางการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา 19 ประการ

นอกจากนี้จากการศึกษาวิจัยของพระมหาศร ภัคตินอก (2555) ที่ได้ศึกษาทิศทางของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 – 2564) ซึ่งถือเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์อีกหนึ่งแห่งของ คณะสงฆ์ไทย ผลการวิจัยพบว่า ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ในแต่ละพันธกิจ และ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่กำหนดไว้มีความเหมาะสม เพราะ สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของความเป็นมหาวิทยาลัย ทางพระพุทธศาสนา แม้มีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงแก้ไขบาง ประเด็น แต่ก็เพื่อยกระดับคุณภาพในพันธกิจด้านการผลิต บัณฑิต ด้านการบริการวิชาการทางพระพุทธศาสนา ด้านการวิจัย และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

รวมทั้งด้านการบริหารจัดการ งานวิจัยดังกล่าวถึงแสดงให้เห็นถึงหน้าที่ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่งถือเป็น หน้าที่โดยตรงของมหาวิทยาลัยสงฆ์

2. บทบาทของมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า จำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นนานาชาติ เพื่อก้าวสู่คุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จาก ผลการศึกษา พบว่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น มีการบริหารจัดการใน ด้านคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สู่ความเป็น เลิศในทศวรรษหน้า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการ ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา การจัดบริหารการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง การส่งเสริมความสามารถในการ ปรับตัวในสังคม การพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านการสื่อสารทั้งภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียน และการส่งเสริมความสามารถในการประสานงานกับผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่มหาวิทยาลัยได้เตรียมความพร้อมให้กับ นิสิตเพื่อมุ่งให้มหาวิทยาลัย ก้าวสู่ความเป็นเลิศใน ทศวรรษหน้า ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ธนู ศรีทอง (2559) ที่ได้ศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบาย การพัฒนาความเป็นนานาชาติของการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขต ในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ควร มี การพัฒนาอาจารย์และเจ้าหน้าที่ด้านการใช้ภาษาอังกฤษ ให้สามารถสื่อสารได้ ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญและใช้วิจัยเป็นฐาน และควรพัฒนานิสิต ให้มีคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในพันธกิจด้านการผลิต บัณฑิตและตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิที่สุดคล้องกับ มาตรฐานสากล

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ หัฏฐกรณ์ แก่นท้าว (2558) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบทบาท มหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่าแนวทางในการพัฒนาบทบาท มหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐ ด้านการผลิตบัณฑิตและการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนจะต้องประกอบด้วย การผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์และเป็น แบบอย่างที่ดีแก่สังคม ประเทศชาติ และอาเซียน ด้าน

การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติด้วยการผลิตผลงานและเผยแพร่ผลงานวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนา การประยุกต์หลักธรรมที่เน้นความเป็นไทยและอาเซียน ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ ด้วยการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางในการบริการวิชาการแก่คณะสงฆ์ สังคม และอาเซียน ด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา, การใช้งานอุปกรณ์ไอทีศูนย์อุปกรณ์ห้องปฏิบัติการนวัตกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง,ระบบบันทึกการเรียนการสอนการสร้างสื่อการเรียนการสอนด้วย Office Mix, การใช้งาน MS Office 365 เพื่อการจัดเรียนการสอน Social media for learning รวมถึงแนะนำเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลผู้เรียนด้วย kahoot application มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นให้พระนิสิตได้ศึกษาเรียนรู้ในห้องเรียน เป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตรงในการเรียนการสอน ด้วยการจัดระบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ นิสิต ด้วยการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นต้นแบบด้านการบริหารจัดการ เพื่อยกฐานะมหาวิทยาลัยสู่มาตรฐานระดับโลก

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

1. ควรมีการพัฒนาความเป็นนานาชาติของการผลิตบัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นเพิ่มขึ้นเพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า
2. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทในการร่วมจัดทำหลักสูตรเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตมากยิ่งขึ้น
3. ควรพัฒนามหาวิทยาลัยตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ เนื่องจากเป็นรางวัลอันทรงเกียรติซึ่งได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง เป็นเครื่องหมายแสดงถึงความเป็นเลิศในการบริหารจัดการขององค์กร ที่ทัดเทียมระดับมาตรฐานโลก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาแผนกลยุทธ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น หรือวิทยาเขตอื่น ๆ สู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่นหรือวิทยาเขตอื่น ๆ

บรรณานุกรม

1. เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). *มหาวิทยาลัยที่ทางแยก : จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาคต*. กรุงเทพฯ: บริษัท ส.เอเชีย เพรส จำกัด.
2. ธนู ศรีทอง. (2559). *ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาความเป็นนานาชาติของการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
3. พระมหาสนอง จำนิล. (2556). *การพัฒนา รูปแบบและยุทธศาสตร์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ มหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
4. พระมหาสาคร ภักดีนอก. (2555). *ทิศทางของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2555 – 2564)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
5. พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติ์ขจร. (2553). *ผู้นำการบริหารยุคใหม่*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

6. พิณสุตา สิริธรงค์ศรี. (2552). **รายงานการวิจัยเรื่องภาพการศึกษาไทยใน อนาคต 10-20 ปี.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี การพิมพ์.
7. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น. (2559). **การจัดตั้งวิทยาเขตขอนแก่น.** ค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://www.mcukk.com/history.php>
8. รอฮีม ปรามาส. (2549). **วิกฤต วิสัยทัศน์ และวงชีวิตสู่โลกอนาคต.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
9. สิปปนนท์ เกตุทัต. (2548). **สถาบันอุดมศึกษาไทยกับมาตรฐานโลก.** วารสารการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 6(2), 2-3.
10. สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. (2550). **อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
11. ภัฏฐกรณ์ แก่นท้าว. (2558). **การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.